

AKKORDARBEID I KRISETIDER – AKKORDTARIFFENE I HISTORISK PERSPEKTIV

» TEKST: ROGER JOHANSEN • FOTO: KJETIL DAHLE

Selv om det er langt fra dagens «finanskrise» til den store depresjonen, massearbeidsløshet, lønnsnedslag og sosial nød i mellomkrigstiden, ga den faglige kampen i 1920- og 30-årene viktige resultater på et område: *Kampen for innføring av akkordtariffer.*

I Bergen er det i dag måling innenfor betongfagene, tømmerfaget, malerfaget, taktekkerfaget og sporadisk innenfor murer og rørleggerfaget. Kan historien gjenta seg og kan vi lære noe av den? Ja, – uten tvil, mener artikkelforfatteren. Vi behøver heller ikke å gå så langt tilbake som til mellomkrigstiden. I 1991 – 92, stoppet byggevirksomheten helt opp, mange ble oppsagt og ledige og det ble ett press på de som hadde arbeid, for å få ned lønningene.

SKAPT I KRISETID

Akkordtariffene ble skapt i en krisetid som våpen mot arbeidsgivernes forsøk på å presse ned lønningene og vi så det gjentok seg på begynnelsen av 90-tallet. For de som brukte akkordtariffene, var det en garanti mot lønnsnedslag, men dessverre var det noen som ikke klarte å stå i mot presset. Mange blikkenslagere for eksempel, lot seg overtale til å melde seg ut av foreningen for å selge arbeidskraften sin billigere enn tariffen.

Forts. side 4 & 5 »

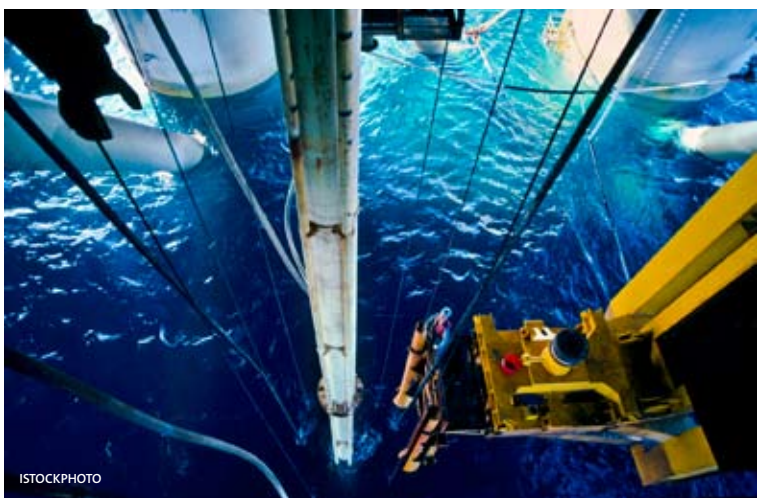

Tegning fra Nytt fra Bygning/Fellesforum.

OFFSHORE

KRONERULLING FOR OLJESELSKAPENE?

» TEKST: ARILD HÅVIK, LEDER FELLESFORBUNDETS PETROLEUMSFORUM

ISTOCKPHOTO

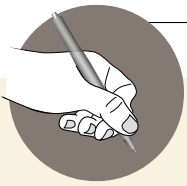
Med nedgang i oljeprisen, kommer kravene om kostnadsuttil til leverandørindustrien, hilsen oljeselskapene.

Bransjesjef Rolf Hestenes i Norsk Industri Olje & Gass, opplyser til www.offshore.no at de mest lønnsomme av leverandørbedriftene hadde et driftsresultat på syv prosent i fjor. Hvem de leverer til? Jo, oljeselskapene, som hadde opptil 65 prosent driftsresultat i fjor.

Man kan jo forstå at det vil de gjerne beholde, så når oljeprisen går ned, da får man vel hente penger der det kan være noe å hente? Stavanger aftenblad skriver at flere

Forts. side 3 »

Returadresse: Unionen Fagforening, Håkonsgate 3, 5015 Bergen

LEDER

TILTAKSPAKKEN

26. januar var en åpenbart stor dag. Alle medier, organisasjoner og alt som kunne krype å gå av politikere, ventet med spenning på regjeringens tiltakspakke. Hvem taper og hvem vinner? Alle får uttale seg til mikrofon og kamera, og media er opptatt av tapere og vinnere. Det ble snart klart at det fantes noen vinnere, blant andre byggebransjen. Styrking av kommuneøkonomi for å iverksette prosjekter for fellesskapet og vedlikehold av fellesskapets verdier, kommer selvsagt bygningsarbeidere til del.

Handelsstanden var derimot misfornøyd med at det ikke ble gitt skattelette, slik at folk handlet mer og sikret økonomien til utsatte kaffebarer i urbane strøk. De har antakelig ikke tenkt på det åpenbare, at den beste garanti for at folk skal handle, er at de faktisk har arbeid. Hjelper lite med skattelette hvis du ikke har arbeid og inntekt.

Oslo kommune likte ikke at Dombås fikk mer til en rundkjøring, enn de selv fikk til det samme. At Oslo fikk noen hundre millioner til lokaltogene, eller nettopp er ferdig med en «rundkjøring» til en milliard nede i vannkanten i Bjørvika, var visst ikke verdt å nevne.

Mediebildet gav det inntrykk at mange regnet med at akkurat deres ønskedrøm skulle bli gitt i gavepakning fra regjeringen, og færre later til å ha skjönt at dette ikke var gaveutdeling, men en vitamininnsprøytning til norsk næringsliv for å sikre at folk har arbeid og inntekt.

Heldigvis later det til at folk forstår regjeringens hensikt ganske av seg selv, uten hovedstadspressens velmente forklaringer, og sjokkoppdrag om hvem som er utrolig skuffet nå. Verken økonomi eller arbeidsmarked er friskmeldt, og det kan enda bli verre, før det blir bedre. Derfor vil det komme flere «pakker» fra regjeringen, og med det vil vi sikkert få flere som er skuffet, over hva de ikke fikk. Men gjør skuffelsen over å ikke få, veldig vondt, får man vel gjøre som mange andre har gjort før, ringe Snåsa-mannen og håpe på bedring.

Roger Pilskog
ROGER PILSKOG

UTGIVER: Unionen Fagforening
ANSVARLIG REDAKTØR: Roger Pilskog
I REDAKSJONEN: Stein Bruse Hofstedt,
Roger Johansen, Kjetil Dahle
Johnny Helland, Arne Jæger
Harry Eide, Frode Skagen
Magdalena Cierpiz
E-POST: unionen@unionen.no
GRAFISK PRODUKSJON: Bodoni

KONKURSRYTTER KONKURS IGJEN

► TEKST: ROGER PILSKOG

Arnt Vidar Vågen har drevet mange selskaper landet over som har endt i konkurs.

Denne gangen er det selskapet Fagvikar AS, også kjent under navnet Rent Engineering AS, som er konkurs. Vågen har også stått bak utleieselskapene Rent AS og Kapital og Finans. Rent AS gikk konkurs i 2007 og sto da med et skattekrav bak seg på nær sju millioner kroner og 1,6 millioner kroner i ubetalt lønn til polske elektrikere, skriver Dagens Næringsliv. I Bergen kjenner vi Vågen fra avisomtale i tidligere virksomheter helt fra tidlig -90 tall. Den gang opererte han med flest nordmenn og skandinaver, i de siste årene har det gått i mest polakker og baltere. Den siste større virksomheten her var blant andre Pedersen Gruppen, som gikk konkurs i 2002. I 2002 ble Vågen dømt til fengsel i to og et halvt år etter den mest omfattende konkurssaken i Bergen på mange år. I januar måtte Arnt Vidar Vågen møte i Bergen tingsrett tiltalt for bedrageri til en samlet verdi på kroner 894 000 kroner. Statsadvokaten krever denne gangen næringsforbud for alltid.

I følge hjemmesida til EL & IT så hadde Rent as eller Kapital & Finans et skattekrav på nær 7 millioner kroner. I tillegg var det et krav på 1,6 millioner kroner i ube-

talt lønn til polske elektrikere. Når det gjelder Fagvikar as så har EL & IT et lønnskrav på 2,3 millioner kroner. Oslo Bygningsarbeiderforening har også reist krav på vegne av tre medlemmer mot firmaet. Unionen Fagforening mottok sist sommer en henvendelse, men denne ble videreformidlet til Rørleggersvennenes forening, da mannen hadde vært utleid til rørleggerbedrifter i Bergensområdet.

Utleiefirmaet Fagvikar, eller Rent Engineering, har i all hovedsak leid ut folk til de største og såkalt seriøse tariffbundne bedriftene i verftsindustrien og byggenæringen. Mellom andre Aker systemet har leid inn fra Arnt Vidar Vågens tvilsomme utleiebedrifter.

Det er ikke få krav Statens lønnsgarantifond har mottatt, med underliggende hilsen Arnt Vidar Vågen. For ikke nevne konkurransevridning, eller skattepenger som skulle vært med å finansiere velferdssamfunnet. Dette viser tydelig hvorfor vi har behov for en ordning med solidaransvar for lønn og feriepenger, og at bobestyrerne må settes i stand til å gjøre en så skikkelig jobb, at risikoen for straff er større enn fristelsen til lett tjente penger.

NOTISER

ÅRSMØTE

Unionen Fagforening avholder Årsmøte den 12. mars kl. 16.00 i Folkets Hus.

Saksliste:

1. Åpning	5. Innkomne Forslag
2. Konstituering	6. Budsjetter 2009
3. Årsberetninger 2008	7. Valg
4. Årsregnskaper 2008	8. Avslutning

Husk å gi melding til foreningen om du blir permittert eller oppsagt!

FORTS. FRA SIDE 1

KRONERULLING FOR OLJESELSKAPENE?

oljeselskaper har sendt brev til leverandørbedrifter, med krav om 25–35 % kostnadskutt.

Det er en underlig forestilling, som vises hver gang oljeprisen går ned. De store, mektige og rike oljeselskapene opptrer som en flokk klienter som venter på at sosialkontoret skal åpne, slik at de kan få nødvendig tilskudd til livets opphold. Men det finnes jo ikke noe sosialkontor å besøke. Sist gang det var krise, var kravet at staten (*det Norske folk*) gav skattelette. Nå er kravet at leverandørindustrien skal subsidiere dem.

Og vi kan vel ikke annet enn å synes synd på dem, 65% avkastning er jo ikke mye å leve av.

Det er nok mange utfordringer som nå dukker opp i oljeselskapene om ikke leverandørindustrien stiller opp og subsidierer. Hvis de ikke får bedret inntjeningen, hvordan i all verden skal de greie sluttprogrammene til seniorene fra 58 år og oppover? Og hva gjør en stakkars direktør som må gå av, eller velger å gå av, dette alene utløser jo en fallsjerm på mellom 50–100 mill før man vet ordet av det. For ikke snakke om hvis flere direktører må gå i samme selskap, summene blir jo astronomiske... Nei her må nok leverandørindustrien se på om de ikke kan gå ned i pris, helst helt i null eller minus en periode.

ARBEIDSTID TIL FRUSTRASJON

▶▶ TEKST: ROGER PILSKOG

Som fortalt i forrige utgave av medlemsbladet, har tvisten om arbeidstidsrotasjoner endt i arbeidsretten. NHO har irritert seg over arbeidstidsrotasjoner som de mener er for god, og hadde stevnet mellom andre Fellesforbundet, mellom annet med påstand om at forbundet ikke kan kreve 33,6 timer uke i snitt for å godkjenne f. eks. 14–21 rotasjon. NHO vant frem med sitt syn i arbeidsretten.

Klubbleder i DF Group, Inge Andre Ottesen, er skuffet. Han frykter at tillitsvalgte og bedrifter vil bli presset mot veggen av store kunder, med trussel om å bli byttet med andre, som godtar det meste. Tror du frustrerte medlemmer vil presse på for å få rotasjonsordninger, som de ikke egentlig er tjent med i lengden? – Det er mulig, men jeg tror egentlig at medlemmene forstår at det viktigste nå er å henge i hop, ellers blir vi hengt hver for oss. Men nå må vi raskt på banen, forbundet og klubbene må nå gi klare signaler om veien videre.

Lederen av Petroleumsforumet, Arild Håvik, oppfordrer alle klubber om å ikke signere på

protokoller som tar i bruk feriedager for å få arbeidstiden til å gå opp, og minner om tidligere uttalelse som støttes av alle forumets klubber.

Forbundssekretær Roar Abrahamsen forteller at de mest berørte forbund, nå har satt ned et arbeidsutvalg med medlemmer fra LO, EL&IT og Fellesforbundet. – Under hele prosessen har vi vært klar på at denne tvisten ikke kan løses i rettsapparatet, uansett hvem som vinner. Etter dommen har det vært dialog med NHO. Det er signalisert at NHO også hadde synspunkter på andre forhold, som de mener ikke er i tråd med tariffavtalene. Dette vil NHO altså komme tilbake til.

Fra LO er det gitt beskjed at inntil NHO har avklart sitt syn, vil det ikke bli behandlet nye søknader om dispensasjon fra arbeidstidsbestemmelsene. Dette har ført til en opphoping av rotasjonssøknader, som neppe noen av partene vil se seg tjent med i lengden. Det kan dermed være grunn til å håpe at partene innen rimelig tid finner veien til forhandlingsbordet, og finner en løsning til å leve med for alle.

ALTERNATIVE INNSKRENKINGER?

▶▶ TEKST: ROGER PILSKOG

For mange av oss kom det brått på. I det ene øyeblikket hadde vi mangel på kvalifisert arbeidskraft, og nå er det mange som opplever innskrenkinger.

Tillitsvalgte i mange bedrifter må være med på slike møter, og oppsigelse og permittering er den kostnaden vi kjenner best i så måte. Det var derfor med interesse vi leste en artikkel i Dagens næringsliv, som handlet om alternativer til permittering og oppsigelse. Avtaler om færre dager i uken har vi hørt om, men ellers har ikke så mange alternativ streifet oss.

– Det kan virke som mange ledere er ukjent med alternativene, sier advokat Gro Forsdal Helvik i DeLoitte Advokatfirma, og nevner alternativ i fleng. Som eksempelvis «ulønnet permisjon, mer «familievennlig» arbeidstid, lønnsreduksjon, ubetalte ferier og endring i pensjonsordninger». Jøss, her er det visst bare å velge å vrake mellom mer humane ordninger. Ulønnet ferie, tenk på det. Da er kanskje tanken at når regningene kommer, kan du jo ikke se dem, og enda mindre betale dem, hvis du er på ferie?

Men rett skal være rett, motivasjonen til Forsvik Helvik synes god, nemlig at det er dyrt å skaffe tilbake tapt kompetanse når markedet atter bedrer seg. Akkurat der er vi faktisk enig. Men det er nå engang slik at folk må ha noe å leve av, også når de ikke har arbeid.

SISTE NYTT

I protokoll mellom LO og NHO, av 4. februar, fremkommer at forbund og landsforeninger skal starte forhandlinger om hvilke forutsetninger og vilkår som skal legges til grunn i fremtidige arbeidstidsrotasjoner. Disse forhandlingene skal være avsluttet innen 15. mars.

I denne perioden vil LO gjenoppta behandlingen av søknader om rotasjonsordninger basert på de kriterier som er nedfelt i forbundsavtalen

av mai 2007, med unntak av vilkåret om 33,6 timer per uke for dagtidsordninger, jfr Arbeidsrettens dom av 9. januar 2009. Partene er enige om at disse godkjenningene bare gis for en begrenset periode frem til 1. juni 2009.

Med unntak av rotasjonsordninger på 33,6 timer dagtid skal alle ordninger inngått før 10. januar løpe ut godkjenningsperioden, dersom partene ikke blir enige om noe annet. Med

bakgrunn i Arbeidsrettens dom meddelte NHO at løpende godkjente rotasjonsavtaler med 33,6 timer per uke på dagtid ikke kan nyttiggjøres etter 15. mars 2009.

Det er viktig at man nå ikke signerer rotasjonsordninger med for eksempel bruk av ferie. Avvent gjerne forhandlinger om rotasjoner med 33,6 t. dagtid til etter 15. mars.

HISTORISK PERSPEKTIV

FORTS. FRA SIDE 1

AKKORDARBEID I KRISETIDER

– AKKORDTARIFFENE I HISTORISK PERSPEKTIV

Noe som har resultert i at fra å være ett av de best betalte byggfagene, til å bli det ett av de dårligste. I dag er det ingen måling i Bergen for dette faget lenger og det forhandles om forhøyet timelønn på den enkelte bedrift. En timelønn som vi med vår beste vilje, ikke vil se kunne bli opprettholdt på dagens nivå, når arbeidsgiverne for alvor begynner å sette inn presset. Men la oss gå tilbake til høsten 1923 da grunnlaget for akkordtariffene ble lagt.

Vi har i et historisk perspektiv, valgt å ta for oss malerfaget. Kildeopplysninger og tekst er hentet fra Malersvennernes forening i Bergen sin 100 års beretning.

OG SLIK BEGYNTE DET

Malerkonferansen høsten 1925 hadde programfestet; «å søke gjennomført ensartede tariff-festede akkordpriser for hele landet» for å hindre at svennene ble påtvunget slumpakkorder og det var Oslo-foreningene som gikk foran i dette arbeidet. Alt ved tariffrevisjonen i 1926 hadde dette kravet vært sterkt fra flere fag i Oslo. Landsmøtet i Bygningsarbeiderforbundet (NBAF) året etter, vedtok prinsipiell tilslutning til akkordtariffsystemet og malerfaget i Oslo fikk akkordtariff samme året.

I Bergen fikk rørleggersvennene gjennom prinsippet om akkordtariff i 1928, murarbeiderne i 1930. Men det var først i andre halvdel av 30-årene at systemet ble utbredt etter at Tømmerne med støtte fra malerne hadde streiket i seks uker sommeren 1936 for å få innført akkordtariff.

FRA SLUMPAKKORD TIL FASTE PRISER

Akkordtariffen skiller seg fra slumpakkorden, der arbeidslaget får en på forhånd avtalt sum for å gjøre en jobb, for eksempel alt malerarbeidet på et bygg. Akkordtariffen setter faste priser på arbeidsdetaljene. Dette gjør det mulig å «bygge golv» under akkordsystemet (som tømmerne uttrykker det!). Ved at det finnes faste priser for omtrent hver eneste operasjon i faget, er det en sikkerhet for at en vil tjene noenlunde på arbeidet.

FRA MOTVILJE OG MOTSTAND TIL VEDTAK

Malersvennernes Forening var lenge mot det nye akkordsystemet. I 1931 var det flere som mente at akkordtariff burde opprettes, men de ble ikke hørt. Først på et medlemsmøte i juni 1935 ble

det vedtatt å gå inn for obligatorisk akkord. Det ble nå enstemmig vedtatt at alt arbeid skulle utføres på timelønn hvis obligatorisk akkord ikke ble gjennomført. Høsten 1936 ble det så nedsatt en komité som skulle gå gjennom Oslo-tariffen med henblikk på «akkorden som skal gjennomføres her til våren».

Akkordtariff var et hovedkrav ved oppgjøret i 1937 og det ble forhandlet utover høsten dette året. Mestrene tilbydde først en tariff som lå 30 prosent under Oslo-tariffen. Både dette og neste forslag ble forkastet. Først den 15. november ble tariff undertegnet. Forslaget lå nå fem prosent under Oslo-tariffen og ble enstemmig vedtatt.

OMSLAGET

Hva var bakgrunnen for omslaget i synet på akkordarbeidet? Det hadde alltid vært mestrene som gikk inn for akkordtariff. I 1917 greide svennene å hindre at akkordtariffen ble obligatorisk, dvs. at en av partene kunne kreves at det skulle arbeides akkord. Systemet slo ikke gjennom den gangen. Først fra 1935 gikk Malersvennernes Forening i Bergen positivt inn for systemet. Motviljen mot akkordsystemet holdt seg fram til 30-årene i de fleste fag. De hadde de samme erfaringene med de gamle slumpakkordene som malersvennene: Mestrene stipulerte akkordsummen slik at det måtte arbeides stadig hardere for å holde timelønnen. Svennene underbød hverandre for å få arbeid, og var derfor ikke i stand til å stanse tendensen til at tempoet økte mens for-tjenesten gikk ned. Hvis malersvennene greide å holde timelønnen i en slik akkord, så syntes de akkorden var bra.

OPPJAGET TEMPO OG LAVE LØNNINGER

I en artikkel i Medlemsbladet til malerne i Bergen, beskrives det hvordan dette fungerte i 30-årene i malerfaget. – Med en ledighet på opptil 50 prosent som det var den gangen, kunne man bare se på forholdene på arbeidsplassen, særlig når det gjaldt større byggearbeider. Mestrene ga sine anbud, og i den sterke konkurransen var de som oftest svært billig på arbeidet. Om de da skulle tjene penger, måtte de plukke ut de beste folkene som fantes. Dette gjorde de ved at de som var ledig ble notert opp, og etter hvert som mesteren da kunne ta inn folk, plukket han ut de han mente kunne gjøre best nytte for seg. Disse

Kalmarhuset, den første malerjobben i Bergen som ble målt. Utførende malerfirma: Johs. Mikkelsen & Sønn.

Bygningsarbeidernes Seksjon Hordaland:

Lønnsstopp! – nei bruk din akkordtariff

Som du sikkert har konstatert, er og blir det vanskelig å forhandle seg fram til en akseptabel timelønn i tiden framover.
Er din timelønn akseptabel? Eller har du mulighet for en bedre betaling, ved å bruke akkordtariffen?

Denne behøver du ikke å forhandle om, den ligger gryteklar til bruk.

§ 1. i de fleste Overenskomstene sier:

Denne tariffavtale omfatter bygningsarbeid som medlemmer av Norsk Arbeidsgiverforening har, eller får til utførelse i hele landet.
Hvor denne tariffavtale mellom N.A.F. og LO gjelder eller blir gjort gjeldende etter første ledd, kan ikke noen av partene fra dette tidspunkt slutte nye overenskomster med andre, om avvikende bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår.
Hvor overenskomster med avvikende bestemmelser blir opprettet, prolongert eller endret, skal Riksmeglingsmannens godkjenning innhentes.

Merknad:

Det som ovenfor er sagt om overenskomster, gjelder også de mellom organisasjonene opprettede akkordtariffer, eventuelt med de stedlige tilpassinger som er stadfestet av hovedorganisasjonene eller godkjent av Riksmeglingsmannen eller en av ham bemyndiget.

Derfor mål opp arbeidet ditt, både nybygg og reparasjoner. Det er din rett og din plikt, og har du tenkt på at du kanskje taper store penger på at du ikke gjør det.

Send bud etter en av seksjonsområdet oppmålere, og la dem veilede deg — eller ring målekantoret for ditt fag, og du vil få alle opplysninger.

«Lønnsstopp! – nei, Bruk DIN akkordtariff».

(Faksimile fra Nytt fra Bygn.)

ble da gjerne plassert i konkurranseforhold til hverandre, slik at to mann begynte i hver sin ende av et boligkompleks med å male takene, og det var om å gjøre å komme først til midten. Hvis man kunne si det var normalt å sparkle 12 dørsider pr. dag, var det bra hvis mesteren kunne oppdage at han hadde en mann som klarte 15. Hvis der da dukket opp en mann, som kanskje var inntatt senere, som kunne klare 18, var han den som ble lengst i arbeid, og de som var konkurrert ut, kunne få en ekstra ledighet på opptil tre måneder. Med slike anledninger for arbeidsgiverne til å nytte arbeidsledighetens svøpe som et våpen for å presse arbeidstempoet opp, ville innføring av akkordtariffen, hvor alle måtte betale samme pris for det samme arbeidet være av stor betydning for arbeiderne.»

FORBUD MOT SLUMPAKKORD

I motsetning til akkordtariffen av 1917 var den av 1937 obligatorisk. Dvs. alt arbeidet som falt innenfor området for akkordtariffen skulle utføres i akkord, etter tariffens satser. Slumpakkord ble forbudt. Overenskomsten sier om dette: «for Bergen og omegn skal alt nytt arbeid samt alle forandringsarbeider over 1000 kr., så som store saler og teatre utføres i akkord. Begge organisasjoner vil arbeide for den beste

forståelse av akkordarbeide. Det er forbudt å utsette slumpakkorder for det arbeide hvor det er fastsatt tarifferte satser.» For utariffert arbeid fastsettes akkordprisen; «ved fri forhandling mellom arbeidsgiver og arbeidere». Oppnåes ikke enighet om prisen med noen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales etter timeløn.» Nå forpliktet svennene seg til ikke å ta underbetalt arbeid: «Svennene må ikke arbeide for egen regning mens de er i arbeid hos en mester og i intet tilfelle utføre arbeide for lavere pris enn den som er opført i akkordtariffen.»

OSLO-TARIFFEN INNFØRES

I 1946 gikk mestrene med på å gjøre Oslotariffen gjeldende for Bergen. Dette var «meget fordelaktig» for svennene. To år senere innførte de Oslo-mestrenes pristariff. De forpliktet seg gjensidig til å holde visse minstepriser i forhold til kundene.

Fra da av må de altså ha greid å hevde minstepriser på malerarbeid.

– Forholdene minner svært om tilstanden under gjensidighetsoverenskomsten av 1906. Det ble også nå forsøkt å opprette en formell gjensidighetsavtale. Dette ble forkastet, men svennene hadde i akkordtariffen forpliktet seg til å sørge for at uorganiserte mestre måtte oppfylle tariffens vilkår.

FRIHET OG LETTELSE

Det ble fastslått at akkordtariffen hadde svært positive virkninger: «Akkordtariffen ble innført i 1937, og det første man kunne konstatere var en atmosfære av frihet og lettelse på arbeidsplassen. Akkordtempoet ble den første tid noe lavere enn det tempo som var drevet tidligere med timelønn, og akkordfortjenesten var de første årene mellom 20 og 30 prosent i tillegg til timeløn.»

Samholdet i faget ble heller ikke skadet: «Malerne i Bergen har ikke skjovet de som var litt mindre utrustet, eller de gamle utenfor, heldigvis har de vist solidaritet på dette område. De som husker mellomkrigsårene husker sikkert det drepende arbeidstempoet, som ikke ga seg utslag i annen fortjeneste for svennene enn at de som av en eller annen grunn kunne klare en dørside mer for dagen enn de andre, muligens kunne oppnå litt vinterarbeid.»

FINANSKRISE

BETYR DET NEDGANG I LØNN?

» TEKST: KJETIL DAHLE

Mange av våre medlemmer ute på byggeplassene vil nå merke nedgangen i byggeaktiviteten mer og mer utover våren og sommeren. Dette betyr også at det blir satt mer fokus på effektivitet og lønnsomhet i bransjen fra arbeidsgivers side.

Noen bedrifter har allerede sendt ut skriv til sine ansatte med varsel om mer effektivitet, innskjerping av arbeidstid og nedsettelse av lønn og andre goder som er forhandlet fram i oppgangstiden.

Hvordan skal vi da forholde oss til det? Skal vi da være solidariske og slippe inn flere på akkordlagene slik at det kan begrense permitteringer og oppsigelser eller skal vi tenke lønnsomhet for oss selv og bedriften? Uansett så er det ikke så lett for de tillitsvalgte. Det første kan eventuelt gjøre bedriften enda mer sårbar.

Tillitsvalgte i bedriftene vil nå uansett merke presset fra arbeidsgiver og det er da viktig at de ikke skriver under på avtaler uten å rådføre seg med kollegaene og eventuelt fagforeningen sin. Det er viktig at baser sørger for at det brukes akkordseddel og at de får kompensasjon for økt bemanning i lagene.

En måte å opprettholde lønnsnivået sitt på, er å bruke akkordlønnssystemet. Målekantoret er eid av medlemmene og mange av våre medlemmer har brukt det hele tiden, også i gode tider. Akkordlønnssystemet er det lønnssystemet som ikke følger høy og lavkonjunkturtider. Det er derfor det har overlevd opp og nedgangstider i snart 100 år fordi den honorerer effektivitet, produktivitet og lønnsomhet som både arbeidsgiver og arbeidstaker drar nytte av.

Det er derfor spesielt i disse tider at det er aktuelt å ta det enda mer i bruk, da det er den eneste måten å opprettholde lønnsnivået sitt på.

Målekantoret er et serviceorgan for medlemmene og er behjelpelig for de medlemmer som vil ta det i bruk. Vi holder også kurser i bruken og kan også tilpasse det bedriftsvis.

NY AKKORDTARIFF FOR BETONGFAGET!

▶ TEKST: JOHNNY HELLAND

Det er nå kommet en ny akkordtariff for betongfaget. Den vil gjelde for alle akkorder som starter opp etter 1. februar 2009. Den tekniske revisjonen har ikke vært for å øke prisene, men at trykkfeil blir endret og sørget for at forskjellige uklarheter som har vært blir rettet opp.

Akkordtariffen er nå i henhold til Norsk Standard 3420 (3.2 utgave mars 2003). Dermed er det kommet nye toleranse tabeller inn i de generelle bestemmelsene. Det som før var toleranse klasse 3,4,5 er nå C, D og E. Dette har ikke noen innvirkning på utførelse av akkordarbeidet i forhold til den gamle tariffen. Referanselisten og skissene bak i tariffen er nå også ordnet, i og med at det kommet til nye avsnitt og poster.

I de generelle bestemmelsene i tariffen er det gjort også disse endringene:

– Fremføring av skjøtekabel over 30 m avtales (det vil si en kabel lengde).

– Transport utover 12,5 m gjennomsnittlig transportlengde og 2,6 m transporthøyde skal nå avtales.

– Der det arbeides i sele skal det avtales tillegg.

I avsnittet for fundamenter er posten for lav forskaling skal nå også gjelde til og med 1,20 m.

Samtidig er løper for støp av vegger og knekking av stag kommet inn i fundament avsnittet dette var som kjent tidligere bare i vegg avsnittet.

Det også kommet til nye høydetillegg for veggforskaling, den går nå helt opptil 12,80. De andre konstruksjonene som har hatt høydetillegg tidligere har nå fått nye høydetabeller.

Platting i heis og trappesjakter er nå tariffert og har fått egne poster. Det verd og nevne at prisen for hengestillas nå er endret fra stk. til lm.

I armeringsavsnitt er posten for kryssinger tatt vekk og i stedet for dette har alle postene for leggetidene fått et tillegg som er en kompensasjon for dette bortfallet.

I avsnittet for innstøpningsgoods er montering av stålplater over 10 kg utariffert.

Når det gjelder støpeavsnittet er det ikke gjort noen endring men kun en spesifisering av posten for støp av gulv på grunn at den også gjelder for fundamentplater eller bunnplater.

Det er også kommet noen nye avsnitt for betongelementer av søyler, trappeelementer, mellom reposer og balkongelementer. Samt ett avsnitt for montering av ferdige baderomsseksjoner

Vi håper nå at akkordlagene vil ta kontakt med målekontolet for anskaffelse av tariffen eller få kursing i akkordtariffen!

STATISTIKKEN

2. HALVÅR 2008

Betongfaget:	kr 243,96
Murerfaget:	kr 0
Byggtapetser:	kr 236,17
Tak/papp:	kr 241,42
Malerfaget:	kr 190,99

HELE ÅRET 2008

Betongfaget:	kr 239,13
Murerfaget:	kr 266,58
Byggtapetser:	kr 250,57
Tak/papp:	kr 256,37
Malerfaget:	kr 192,81

LOfavør

SpareBank 1
SR-BANK

HVA ER LOFAVØR PENSJON?

LOfavør Pensjon er pensjonssparing med skattefradrag. I tillegg inneholder LOfavør Pensjon en forsikring hvis du skulle bli langvarig arbeidsufør. Ved langvarig arbeidsuførhet vil vi overta ansvaret for din sparing inntil du blir frisk, om nødvendig frem til pensjonsalder. Denne forsikringen justeres årlig med 3%. Dette er en unik medlemsfordel.

HVA ER LANGVARIG ARBEIDSUFØR?

Du er langvarig arbeidsufør når du har vært minst 20% sammenhengende sykemeldt i 12 måneder, som følge av sykdom eller ulykke inntruffet i innbetalingstiden. Forsikringen dekker ikke sykdom som inntre

innen to år etter at avtalen ble etablert og som var kjent på dette tidspunktet.

LOFAVØR PENSJON PASSER FOR DEG SOM

- Vil spare litt ekstra til pensjon med skattefradrag
- Ønsker ekstra trygghet ved å forsikre sparingen til pensjon
- Har en del år igjen til pensjonsalder og ikke forventer å betale toppskatt som pensjonist

FORDELER

- 28% skattefradrag på årlig sparebeløp
- Ingen formuesskatt på oppsparte midler

- Hvis du blir langvarig arbeidsufør, vil vi overta sparingen for deg, og justere opp sparebeløpet med 3% årlig. Beløpet kan ikke justeres over maksimalt sparebeløp.
- Samme pris på forsikringen, uavhengig av alder og kjønn
- Ingen helsevurdering
- Bytte av investeringsvalg når du selv ønsker, uten at dette utløser skatt eller kostnader

Bente Leganger, Sparebank1 sin forsikringskonsulent på LO favør produktene. Har du spørsmål til Bente så kontakt foreningen. Spørsmål av allmenn interesse blir besvart i denne spalten.

4

PÅ ARBEIDSPLASSEN

Hvordan synes du Regjeringen har taklet finanskrisen så langt?

HARRY STEINAR MEHL

Forskaler Stoltz Entreprenør AS

Regjeringen har vært for sent ute med tiltakene, og støtten har ikke vært bred nok. Når det gjelder tiltakene så har ikke vi sett noe til dem ennå. Dette er konsekvensen av altfor sen handling. Regjeringen burde vært på banen allerede da man så hva som skjedde i USA og hvor alvorlig det var der. Vi lever i en global verden og regjeringen burde ta konsekvensene av dette. Til slutt må de få på plass de byggene som vi har ventet så lenge på.

LUCIANO CORTES

IcopalTak AS Region Vest

Jeg synes de har taklet den helt elendig. Alle løsninger de har kommet med er kommet for sent og det har gått for sakte, og de holder jo på enda.

Håper bare at det bedrer seg utover våren, da vi også er berørt. Vi har gått ned i lønn og permitteringsvarselet henger hele tiden over oss.

MICHAEL RENE SEBASTIAN

Verneombud STS Gruppen AS

Har forstått det at Regjeringen har gjort noen tiltak, men det er lite vi har sett så langt i vår hverdag. Vi ser at Regjeringen ønsker å få ned lønnsplikt under permitteringsperioden, og det er lenge etterventet. Ved bygging av Goliat riggen bør det taes hensyn til i nye tiltak som kommer at den skal bygges med norske hender. Regjeringen kan slik ivareta norske arbeidsplasser og norsk kompetanse. Regjeringen har brukt mer penger enn man kunne forvente, men det er sikkert rom og behov for å bruke enda mer.

BJØRN TORE TØMTA

Overflatebehandler og plass-tillitsvalgt D&F Group AS

Krisen har veltet inn over oss, og noe måtte jo gjøres. Men Regjeringen kunne vel vært på banen tidligere og med mer penger. En måte å få hjulene i gang igjen er å øke folks kjøpekraft ved å redusere personbeskatningen. Skattemidlene burde vært disponert mer fordelaktig for folk som bor i Norge. Det er bra at man har gjort noe, men man kunne gjort mer.

KURS**FELLESFORBUNDETS SENTRALE KURS:****SØKNADSRIST CA. 7 UKER FØR KURSSTART**

Userløse aktører	Thorbjørnrud	15. – 20. mars
Lagbas	Thorbjørnrud	10. – 15. mai
Userløse aktører	Thorbjørnrud	11. – 16. oktober
Lagbas	Thorbjørnrud	11. – 16. oktober
Faglig politisk kurs	Thorbjørnrud	1. – 4. november
Faglig ungdomskurs	Sørmarka	8. – 13. november

LOKALE KURS:**SØKNADSRIST CA. 5 UKER FØR KURSSTART**

Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	5. – 7. mars	Scandic Bergen Airport
Grunnleggende arbeidsrett	12. mars	Scandic Hotell Bergen City
Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	20. – 22. mars	Quality Hotell Edvard Grieg
Verneombudsrollen og HMS	26. mars	Scandic Bergen Airport
Tillitsvalgt 2	24. – 26. april	Thon Hotell Bergen Airport
Styret i arbeid	24. – 26. april	Thon Hotell Bergen Airport
Ungdomskurs	8. – 10. mai	Brekkestranda Fjordhotell
Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	1. – 3. oktober	Thon Hotell Bergen Airport
Organisasjon og motivasjon	13. oktober	Scandic Hotell Bergen City
Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	16. – 18. oktober	Hardangerfjord Hotell
Tillitsvalgt 2	13. – 15. november	Quality Hotell Edvard Grieg

VI MINNER OM

Akkordtariffkurs for Murer- og malerfaget

- Fredag 27. mars
- Lørdag 28. mars
- Søndag 29. mars

Hotell Park Voss

Påmeldingsfrist senest 13. mars

Til Johnny 920 67 612 eller Kjetil 920 67 613

NOTATKA

Pamiętaj o poinformowaniu nas jeśli zostales czasowo zawieszony w pracy lub zwolniony.

INFORMACJE PO POLSKU! POLSK SPALTE

Dzisiaj ponownie wrócę do tematu „zasiłku dla bezrobotnych” (dagpenger). Wielu z Was już napewno doświadczyło na własnej skórze, że bycie „nowymi” członkami Unii Gospodarczej i Europejskiej, ma swoje plusy i minusy. Obowiązują nas tzw. regulacje przejściowe (overgangsregler). Możliwość pobytu i pracy w Norwegii uwarunkowana jest od tego czy mamy ofertę pracy na pełny etat oraz czy warunki płacy i pracy odpowiadają warunkom oferowanym pracownikom norweskimi zatrudnionym na stanowiskach tego samego typu (stawki płac zgodne z umowami zbiorowymi lub stawkami normalnymi dla danego miejsca pracy i zawodu). Oznacza to także, że aby mieć prawo do zasiłku dla bezrobotnych nie wystarcza mieć tylko wypracowanego zarobku w ostatnim zamkniętym roku w wysokości 105 384 kr, ale także nieprzerwalnie przepracowane 12 miesięcy w Norwegii w pełnym wymiarze godzin. Od 1 maja 2009 roku zostaną zniesione regulacje przejściowe, co oznacza, że będziemy na takich samych zasadach jak obywatele „starej Unii”.

W sobotę (06.02.09) odbyło się spotkanie roczne klubu związkowego Adecco Norge AS. Korzystając z okazji chciałam podziękować za zaproszenie i możliwość uczestnictwa. Dyskutowaliśmy wiele spraw i poproszono mnie o napisanie w gazecie, co w przypadku, gdy czasowe zawieszenie w pracy, czyli permittering, dobiegnie końca. Otóż wtedy pracodawca powinien przywrócić pracownika do pracy, a w przypadku gdy nie ma dla niego pracy, zwolnić go zachowując okres wypowiedzenia, za który pracownikowi należy się wynagrodzenie (za 7,5 godz dziennie, bez sobót i niedziel), niezależnie od tego czy pracodawca zagwarantuje mu prace czy nie. Proszę pamiętać, że pracownik w tym czasie powinien być do dyspozycji pracodawcy, w razie gdyby pracodawca znalazł prace dla niego. W większości

przypadków okres wypowiedzenia wynosi jeden miesiąc. Jest to miesiąc kalendarzowy - od 1 do 30, 31.

Następna rzecz, która była przyczyną zamieszania to odprawa (sluttvederlag). Obowiązuje ona osobę, która w czasie wypowiedzenia z pracy, ukończyła 50 lat i nie została zwolniona z własnej winy. Następnym warunkiem, który ta osoba musi spełniać, aby mieć prawo na tą odprawę to:

Być zatrudniona w firmie, która jest objęta umową branżową (tariffavtale), nie krócej niż przez 10 lat nieprzerwalnie; lub pracować przez 20 lat w tej firmie, gdzie 3 ostatnie lata nieprzerwalnie; lub pracować nie krócej niż 15 lat, nieprzerwalnie w firmach objętych umową branżową, w czasie gdy stara się o odprawę; lub pracować przez 20 lat w różnych zawodach objętych umową zbiorową, z czego 5 lat nieprzerwalnie.

Z powodu tego, że mamy wiele osob w związkach, które pracują w Norwegii w systemie rotacyjnym, a mieszkają w Polsce i jeżdżą do domu przynajmniej raz w tygodniu, lub w każdym okresie wolnym od pracy, chciałam po krótko opisać jakie mają prawa w przypadku czasowego zawieszenia w pracy (permittering) lub wypowiedzenia (oppsigelse). Są oni tzw. pracownikami granicznymi (grensarbeidere). Powinni oni w takim przypadku, wypełnić druk E-301 „formularz przeniesienia praw na zasiłek dla bezrobotnych do innego kraju Unii Gospodarczej, oraz druk potwierdzenia zatrudnienia „bekreftelse på ansettelsesforhold”. Druki te można otrzymać w NAVie albo ZUSie i wysłać wraz ze sprawozdaniem z zarobków z zamkniętego roku „lønns- og trekk oppgave for avsluttende år”, kontrakt o prace i ostatni odcinek wypłaty do NAV EØS-Forvaltning w Oslo. Proszę pamiętać, że warunki uzyskania prawa do zasiłku dla bezrobotnych są takie same dla wszystkich (opisane po krótko powyżej i więcej w poprzednim wydaniu).

Magdalena Cierpisz-Hejbowicz

FERIELOVEN ER ENDRET

Ferieloven ble endret med virkning f.o.m. 1. januar 2009. Dette innebærer, bla., at det nå settes klarere grenser mht. unnlattelse av å avvikle lovbestemt ferie.

Her er de viktigste endringene i lovverket:

- Arbeidstakers plikt til å avvikle ferie blir nå stadfestet i loven. (Loven har tidligere kun omtalt arbeidsgivers plikt til å sørge for at ferieuttak skjer).
- Arbeidstakere som fyller 60 år i løpet av ferieåret har krav på en ekstra ferieuke. (Tidligere gjaldt dette kun arbeidstakere som fylte 60 år før 1. september i ferieåret).
- Arbeidstakere som har vært ute i foreldrepermisjon under hovedferieperioden, (1. juni – 30. september), kan nå nekte å avvikle hovedferien i løpet av ferieåret.
- Ferie som ikke er avviklet i løpet av ferieåret skal nå automatisk overføres til neste år.

Sistnevnte medfører at ferien nå i utgangspunktet ikke len-

ger kan anses som bortfalt, noe som igjen betyr at man ikke lenger kan kreve utestående feriepenger utbetalt i januar. I bedrifter hvor feriepengene utbetales samlet til alle uavhengig av når ferien faktisk avvikles, vil arbeidstaker ikke lenger ha et lønnskrav for den arbeidstid som er jobbet «for mye» på slutten av året. Det gjøres unntak dersom avvikling av ferie er forhindret av sykdom, foreldrepermisjon eller arbeidskamp. Dersom manglende avvikling av ferie skyldes arbeidsgiver kan arbeidstaker som før kreve erstatning i tillegg til overføring.

NOTATKA

Z powodu błędu naszego systemu, wiele osób przebywających na zasiłku, otrzymało od nas błędna kwote składowki. Nie należy tego płacić, tylko się do nas niezwłocznie zgłosić (55 30 91 50 (66) lub unionen@unionen.no, a my przślemy ponownie rachunek. 145 koron wynosi składka dla osób przebywających na zasiłku.